

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 11/1979-80 med anledning av ltm Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om utredning beträffande valdeltagandet på Åland.

Landstinget har inbegärt lagutskottets utlåtande över nämnda motion. Med anledning härav får utskottet, som i ärendet hört kanslisekreteraren Lars Ingmar Johansson, värdsamt anföra följande.

Valdeltagandet har på Åland alltid varit svagt. I de sex landstingsvalen under perioden 1948-1963 var deltagandet endast omkring 35-40 %. Först 1967 uppnåddes 50 %, och under de tre senaste landstingsvalen har drygt 60 % av de röstberättigade använt sin rösträtt. Som jämförelse kan nämnas att valdeltagandet i de fyra senaste lagtingsvalen på Färöarna har varit cirka 80 %.

I den offentliga debatten har man på olika sätt försökt förklara ålänningarnas svaga intresse för politiska val. Bland annat har som orsaker nämnts det stora antalet kandidater och den ökade polariseringen av det politiska livet. Men siffrorna ovan jävar klart dessa antaganden, ty det nuvarande valsystemet kom första gången till användning år 1967, och från och med detta år har också fraktionsbildningen blivit allt mera utpräglad.

Däremot är valdeltagandet uppenbarligen mycket lågt bland de många röstberättigade ålänningar som vistas utomlands eller till sjöss. Härigenom torde den totala röstningsprocenten likväl inte nedgå med mer än 5-6 enheter.

Det synes sålunda föreligga speciella orsaker till det jämförelsevis svaga politiska intresset på Åland. Liksom motionärerna anser utskottet att dessa orsaker borde klarläggas och om möjligt avhjälpas.

Undersökningen skulle lämpligen utföras som en enkät i samarbete med någon vetenskaplig institution. Eventuellt kunde den sammankopplas med uppgörandet av den officiella valstatistiken för 1979 års landstingsval. Då undersökningen framför allt är av intresse för de politiska organisationerna, synes det naturligt att Äländsk Samling står som huvudman för den.

I enkäten borde även ingå frågor för klarläggande av eventuella brister i själva valtekniken. En av landskapsstyrelsen tillsatt sakkunniggrupp borde därför medverka vid utarbetandet av enkätfrågorna. Med hänsyn till undersökningens betydelse för aktuella reformer av vallagen, bör landskapet delta i

kostnaderna för densamma.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte hos landskapsstyrelsen
hemställa om åtgärder för att få till stånd
en vetenskaplig undersökning av orsakerna till
att valdeltagandet på Åland är lägre än i det
övriga Norden.

Mariehamn den 8 januari 1980.

På lagutskottets vägnar:

Sune Carlsson
ordförande

Alarik Häggblom
t.f.sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Carlsson, viceordföranden Berg, ledamöterna
A. Häggblom, B. Häggblom och J.-E. Lindfors (delvis) samt ersättaren Eriksson
(delvis).